

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7CdoR/9/2024
Identifikačné číslo spisu:	4323203989
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4323203989.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého O. X., narodeného XX. T. XXXX, T. - R., I. XXX/XXC, zastúpeného procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, Levice, Ľudovíta Štúra 53, dieťa matky I. X., T., L. XXX/XX, právne zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Senovským, Levice, Tekovská 22, a otca O. X., T. - R., I. XXX/XXC, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Ondrášikovou, Levice, Bernolákova 12, o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o návrhu otca na nariadenia neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6P/197/2023, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo 07. februára 2024 č. k. 11CoP/8/2024-56, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 18. decembra 2023 č. k. 6P/197/2023-25 v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

1.1. Súd prvej inštancie mal za to, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia, smerujúceho k okamžitej zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému O.. Súd prvej inštancie bol názoru, že v prípade, ak sa maloletý momentálne fyzicky zdržiava v domácnosti otca, ktorý zabezpečuje jeho osobnú starostlivosť, nie je maloletý vystavený takej situácii, ktorá by odôvodňovala nariadenie neodkladného opatrenia.

1.2. Súd prvej inštancie poukázal nato, že samotné presvedčenia otca bez osvedčenia relevantných skutočností svedčiacich o potrebe nevyhnutnosti dočasnej úpravy pomerov alebo svedčiacich o zásahu alebo priamo hroziacemu zásahu do oprávnených záujmov maloletého dieťaťa nepostačuje na záver súdu o tom, že v predmetnej veci je nevyhnutné nariadiť neodkladné opatrenie. Súd prvej inštancie zároveň poznamenal, že o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu bolo súdom už

právoplatne rozhodnuté a má za to, že o zmene takejto úpravy možno pristúpiť len zákonom predvídaným postupom, a teda zmenou v riadnom konaní. Uvedené podľa súdu prvej inštancie znamená, že v prejednávanej veci otec neosvedčil v záujme ochrany života, zdravia a najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa nutnosť okamžitého zásahu súdu do pomerov nastavených v predchádzajúcom rozhodnutí súdu, nakoľko neboli splnené podmienky na vyhovie návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia.

1.3. Návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia v časti nariadenia povinnosti matke platiť výživné súd prvej inštancie rovnako nepovažoval za dôvodne podaný. Z vykonaného šetrenia mal súd za zrejmé, že vzhľadom na osobné a majetkové pomery otca je otec schopný saturovať základné potreby maloletého.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 07. februára 2024 č. k. 11CoP/8/2024-56 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a do právoplatného skončenia konania vo veci samej nariadil neodkladné opatrenie v znení bližšie špecifikovanom vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

2.1. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie citoval správne hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia, tieto však na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval, z čoho vyvodil záver o nedôvodnosti otcou navrhovaného neodkladného opatrenia.

2.2. Z obsahu spisu podľa odvolacieho súdu vyplynulo, že rodičovské práva a povinnosti voči maloletému boli už upravené rozsudkom súdu prvej inštancie z 11. júna 2018 č. k. 6P/69/2018-87, ktorými bolo manželstvo rodičov rozvedené, maloletý O. bol zverený do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný na úhradu vyživovacej povinnosti voči maloletému, ktoré bolo zvýšené rozsudkom z 22. novembra 2023 č. k. 6P/111/2022-533. Maloletý sa však od 03. novembra 2023 nachádza v starostlivosti otca, pričom aj napriek uvedenému otec matke platí výživné a matka sa na výžive dieťaťa nepodieľa. Vzhľadom na uvedené odvolací súd považoval za osvedčenú potrebu dočasnej úpravy pomerov do rozhodnutia vo veci samej, keď sa maloletý O. aj napriek právoplatnému rozsudku nachádza vo výlučnej osobnej starostlivosti otca, ktorý maloletého zabezpečuje ako po osobnej tak materiálnej stránke. Z uvedených dôvodov tak odvolací súd považoval za potrebné uznesenie súdu prvej inštancie zmeniť, a zároveň podľa § 366 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) matke uložil povinnosť platiť za maloletého O. výživné vo výške 60 eur mesačne, vychádzajúc z toho, že ide o výživné v nevyhnutnom rozsahu.

2.3. Odvolací súd zároveň rozhodol, že svojím rozhodnutím zmení aj rozsudok súdu prvej inštancie z 11. júna 2018 č. k. 6P/69/2018-87 v časti úpravy osobnej starostlivosti maloletého a povinnosti otca platiť výživné, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie z 22. novembra 2023 č. k. 6P/111/2022-533 v časti zvýšenia výživného, keďže bolo potrebné zosúladiť faktický a právny stav, keď má otec maloletého v osobnej starostlivosti ale matke je povinný platiť výživné.

2.4. Úpravu styku matky s maloletým odvolací súd nepovažoval za potrebné upraviť neodkladným opatrením, pretože z obsahu spisu nevyplynulo, že by medzi rodičmi v otázke stretávania sa matky s maloletým dochádzalo k problémom, keď sám otec iniciatívne navrhuje styk matky upraviť.

3. Matka (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. a) a f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V úvode podaného dovolania zopakovala rozhodnutia súdov nižšej inštancie a uviedla, že odvolací súd v bode 4 svojho rozhodnutia konštatoval, že k odvolaniu otca neboli podané žiadne vyjadrenia. Takéto konštatovanie súdu je ale podľa matky v rozpore so skutočnosťou, keďže ona ako matka podala na súd prvej inštancie svoje písomné vyjadrenie k odvolaniu otca dňa 02. februára 2024, a podľa informácii súdu prvej inštancie bolo toto podanie poslané na odvolací súd dňa 05. februára 2024. Odvolací súd sa tak s vyjadrením matky nijako nevysporiadal keď povedal, že žiadne vyjadrenie podané nebolo, čím matka považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné a arbitrárne. Ďalej dovolateľka namietala, že sa podľa nej odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal so všetkými návrhmi otca, keď žiadnym spôsobom neupravil styk matky s maloletým. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v bode 15, že odvolací súd nepovažoval za potrebné upraviť neodkladným opatrením styk maloletého s matkou, keď k stretávaniu sa matky s maloletým nedochádza k problémom platilo len za stavu, kedy ona nijako synovi neobmedzovala styk s otcou. Súdom konštatovaný skutkový stav tak podľa nej len potvrdzuje, že neexistuje potreba

neodkladného zásahu súdu, nakoľko matka nikdy nebránila v styku maloletého s otcom. Takéto odôvodnenie dovolateľka nepovažuje za dostatočné, keď jej odvolací súd bez dokazovania odobral syna z osobnej starostlivosti, a ona ako matka nemá žiadnu právnu istotu stretávania sa so synom, a jej styk bude vyslovene len na rozhodnutí otca. Keďže v konaní podľa dovolateľky nebola preukázaná potreba neodkladného zásahu do úpravy rodičovských práv a povinností, má za to, že o zmene rozsudku je možné rozhodnúť len v štandardnom konaní, s vykonaním dokazovania formou rozsudku. Dovolateľka ďalej poukázala nato, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia je len finančnou motiváciou a snahou zbaviť sa povinnosti prispievať na výživu maloletého. Vo svojom vyjadrení, na ktoré mal odvolací súd prihliadnuť, poukázala na prebiehajúce konanie o zvýšení výživného a na čistý príjem otca. Podľa matky tak súd prvej inštancie správne skonštatoval, že je otec vzhľadom na osobné a majetkové pomery schopný saturovať základné potreby maloletého. Vzhľadom na uvedené dovolateľka navrhla, aby odvolací súd vyhovel jej dovolaniu a napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu matky sa vyjadril Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Levice (ďalej len „ÚPSVAR“) ktorý uviedol, že s maloletým dňa 28. februára 2024 vykonal pohovor, v rámci ktorého maloletý uviedol, že momentálne býva u otca, čo mu vyhovuje. Matka sa ho pýtala, či by nechcel striedavú starostlivosť, na čo jej on odpovedal že by chcel, avšak súčasne uviedol, že to povedal len z dôvodu, aby nebola matka smutná. S matkou je maloletý v pravidelnom kontakte, ktorý mu otec nezakazuje. Rovnako uviedol, že nevylučuje možnosť, že by sa vrátil k matke späť, ale v súčasnosti je takto spokojný. Na základe uvedeného má ÚPSVAR za to, že je vydané uznesenie odvolacieho súdu aktuálne a v súlade so želaním dieťaťa.

5. Otec vo svojom vyjadrení k dovolaniu matky uviedol, že podanie dovolania nie je procesné prípustné. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanovenia § 420 a § 421 CSP, pričom spoločným znakom všetkých rozhodnutí je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej ale o rozhodnutie ktorým sa konanie končí. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej môže byť podľa neho aj uznesenie, avšak musí ísť o také rozhodnutie, spolu s ktorým, prípadne po ňom nebola podaná žaloba. V danom prípade je podľa otca dovolaním napadnuté rozhodnutie, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, a preto je z hľadiska prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP irelevantné, či k dovolateľkou namietanej procesnej vade došlo alebo nie. Rovnako otec poukázal na to, že uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení nekonzumuje vec samú a ide o uznesenie dočasnej povahy, t. j. rozhodnutie je procesným opatrením súdu, ktoré bude dotknuté konaním a rozhodnutím vo veci samej. V závere svojho vyjadrenia otec navrhol, aby najvyšší súd uznesením dovolanie odmietol bez skúmania dovolacieho dôvodu v merite veci.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba, teda účastník konania, v ktorého neprospech bolo napádané rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie matky je potrebné odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo bol namieste taký postup (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých, ktorá je od 1. júla 2016 upravená v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP (citovanom už súdom prvej inštancie), podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní neustanovuje inak, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu

odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP. V danom prípade je dovolaním uplatnený dovolací dôvod (a dôvod prípustnosti dovolania) v zmysle § 420 a tiež § 421 CSP.

9. Matka maloletého dieťaťa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. V prípade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti rozhodnutia podľa § 420 CSP dovolací súd v prvom rade skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého uznesenie, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia tak, že neodkladné opatrenie nariadil, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení, ale napr. i rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/76/2016 a odbornú právnickú literatúru - Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458). Taká situácia môže nastať v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia podaných po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba, resp. návrh na začatie konania podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu. O rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, by išlo aj v prípade, že súd musel vec skončiť procesne (pre existenciu prekážky vecného prejednávania odôvodňujúcej zastavenie konania alebo odmietnutie podania) bez toho, aby vec prejednal.

12. V danom prípade je nesporné a pre posúdenie prípustnosti dovolania podaného voči rozhodnutiu odvolacieho súdu významné, že dovolaním napádané uznesenie odvolacieho súdu, zmeňujúce uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, bolo vydané počas priebehu konania vo veci samej. Po vydaní napadnutého rozhodnutia súd i naďalej pokračuje v konaní vo veci zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Zdenkovi (t. j. v konaní vo veci samej), z čoho vyplýva len dočasnosť a predbežnosť napadnutých rozhodnutí nižších súdov do času konečného rozhodnutia o veci rozsudkom.

13. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že vylúčením prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, právna úprava obsiahnutá v § 420 CSP zohľadňuje, že v prípade takéhoto rozhodnutia ide (len) o dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasnej a bez prejudikovania tým konečnej (definitívnej) ochrany, poskytovanej až rozhodnutím súdu vo veci samej. Zákonodarca tu bezpochyby zohľadnil, že procesné nesprávosti súdov, ku ktorým pri tom môže dôjsť, sa v takom prípade vyznačujú nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení účastníkov konania.

14. Z vyššie uvedeného je preto zrejmé, že rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním matky nekonzumuje vec samu, keďže bude dotknuté konaním a rozhodnutím vo veci samej, a teda sa nejedná o

rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie (o veci vymedzenej návrhom na začatie konania) končí, tak ako to prezumuje ustanovenie § 420 CSP. Prípustnosť dovolania matky preto z § 420 písm. f) CSP nemožno vyvodzovať.

15. Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

16. Vzhľadom uvedené najvyšší súd dovolanie matky podľa § 447 písm. c) CSP odmietol bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.